

12 forfattere
12 tekster
2022

12 — 12

Klosterruinen

Gunstein Bakke
Sondre H. Bjørgum
Tone Hødnebø
Fredrik Høyer
Nils-Øivind Haagensen
Amalie Kasin Lerstang
Ingvild Lothe
Gine Cornelia Pedersen
Ole Robert Sunde
Ulla Svalheim
Aina Villanger
Ingrid Z. Aanestad

PÅSKE+
PASJON

64 opplevelsesdager

3.4 — 5.6.22

Fra inngangen til den stille uke til

1. pinsedag. Pasjon er lidelse og lidenskap.
Lidelse i møte med verdens dødskrefter.
Lidenskap i møte med livets muligheter.
Påske er fortellinger som former vår kultur
og driver mennesket til frihet.

Påske + Pasjon – i regi av
KULT – Senter for kunst, kultur og kirke og
Oslo bispedømmeråd. I samarbeid
med Kirkelig fellesråd i Oslo og
bispedømmene Borg og Tunsberg.

Les mer på
www.paskeogpasjon.no

Støttet av:
Norsk Kulturråd, Eckbos Legat, Kulturetaten i Oslo kommune
Design: Rayon

Forfatterkonseptet 12-12
klosterruinen ble i 2022 gjennomført
for første gang.

Forfatterkonseptet utforsket *stedet*
Klosterruinene på Hovedøya og
situasjonen fra Maria Magdalena
oppsøkte graven på første
Påskedag og fram til Kristi
himmelfartsdag.

Tolv skjønnlitterære forfattere ble
invitert til å skrive hver sin tekst og
urfremføre den i ruinen etter St.
Edmundskirken – i Klosterruinene
på Hovedøya – lørdag før Kristi
himmelfartsdag.

Tallet tolv speiler beskrivelsen
Markusevangeliet gir av situasjonen
fra 1. påskedag og fram til Kristi
himmelfartsdag - hvor Maria
Magdalene spilte en hovedrolle -
sammen med de elleve mannlige
disiplene.

For forfatterne ble *stedet* og
situasjonen aktivert på to måter:

1.
I forkant av skriveprosessen ble
det gjennomført 1 til 1 befaringer
til Klosterruinene på Hovedøya.
Klosteret ble grunnlagt i 1147 av
Cisterciensermunker og oppløst i
1532, og var et av Norges største og
rikeste klostre.

Klosteret ble anlagt ved en liten kirke vest
på øya. Kirken ble senere bygd om i stil med
det vanlige skjema for Cistercienserordenens
anlegg. I løpet av de neste 400 årene vokste
anlegget betraktelig, med bygningene
gruppert omkring en firkantet hage sør for
kirken.

2.
I forkant av skriveprosessen leste forfatterne
Markusevangeliet hvor situasjonen omtales i
kapittel 16, vers 1-14:

Da sabbaten var over, kjøpte Maria Magdalena og Maria,
Jakobs mor, og Salome velluktende oljer for å gå og
salve ham. ² Tidlig om morgenen den første dagen i
uken kom de til graven da solen gikk opp. ³ De sa til
hverandre: «Hvem skal vi få til å rulle bort steinen fra
inngangen til graven?» ⁴ Men da de så opp, fikk de se at
steinen var rullet fra. Den var meget stor. ⁵ Da de kom inn
i graven, så de en ung mann sitte på høyre side, kledd
i en hvit, lang kjortel, og de ble forferdet. ⁶ Men han sa
til dem: «Vær ikke forferdet! Dere leter etter Jesus fra
Nasaret, den korsfestede. Han er stått opp, han er ikke
her. Se, der er stedet hvor de la ham! ⁷ Men gå og si til
disiplene hans og til Peter: 'Han går i forveien for dere til
Galilea. Der skal dere få se ham, slik som han sa dere.'»
⁸ Da gikk de ut og flyktet bort fra graven, skjelvende og
ute av seg. De sa ikke et ord til noen, for de var redde.
⁹ Etter at Jesus var stått opp igjen, tidlig den første
dagen i uken, viste han seg først for Maria Magdalena,
som han hadde drevet sju onde ånder ut av. ¹⁰ Hun gikk
av sted og fortalte det til dem som hadde vært med ham,
og som nå sørget og gråt. ¹¹ Men da de fikk høre at han
levde, og at hun hadde sett ham, trodde de det ikke.
¹² Senere viste han seg i en annen skikkelse for to av
dem mens de gikk på veien og skulle ut på landet.
¹³ Også disse kom og fortalte det til de andre, men de
trodde ikke dem heller. ¹⁴ Til sist viste han seg også for
de elleve mens de var samlet til måltid. Han bebredet
dem for deres vantro og harde hjerter, for de hadde ikke
trodd dem som hadde sett at han var stått opp.

Vennlig hilsen
Knut Erik Tveit
Prosjektleder/kurator for Påske og pasjon

Gunstein Bakke

—

EN TOM GRAV ER INGEN GRAV

Graven er tom. Graven er tom!

Du roper det ut, og du merker at munnen din ligner graven, for den var lukket og ordløs, den var fylt av stumhet og sorg, men nå er den et gap, og du vet ikke hva det betyr, det tomme som den ikke kan holde tett med.

For en grav er ikke og skal ikke være et rom, en grav er et endepunkt, noe som oppfylles for å forsvinne, ikke noe som kan rammes av det tomme.

Du roper det ut, at det er ingen der, at det derfor ikke lenger er noen grav, bare et rom, et ubebodd og forlatt rom, og du hører hvordan det tomme i rommet fyller stemmen din med gru.

For hva kan dette tomme være, kan det bære noe?

Klosterhagen er det åpne rommet som munkene anlegger i sin midte, det rommet de beveger seg rundt, og som ikke egentlig er noe rom i egen kraft, snarere et fravær av andre rom. Her får himmelen slippe til, komme helt ned, som et omvendt spir eller en finger av lys ned i jorda, en påminner om at himmelen i likhet med munkene er svært praktisk av seg, at det kanskje er derfor denne kloden finnes som en konkret og arbeidende tanke, som munkene får lov til å berøre med sine hender.

Er den tomme graven en ruin? Er den en bakvendt livmor som har gitt slipp på sin frukt? Går det an å ta abort på døden? Hvis den tomme graven er et håp, hvor skal du finne det? Hvor skal du gå?

Kirkebygget er først og fremst viet til Guds fravær og makt, konstruert for å aksentuere denne makten, dette fraværet, som man gjennom bønner og ritualer prøver å forhandle med. Fremfor alt i kirkespiret, der tomheten peker inn i himmelen, utpekes Gud, ikke bare i det høye, men i dette tomme.

Graven er tom og grunnen, hele den verden du kjenner, brister under deg, og derfor har du bare én mulighet, og det er å ikke stoppe opp, men skynde deg videre, slik du også gjør mens du rabler som i villelse, døden finnes ikke, sier du, graven er ikke noen grav. De hører hva du sier, og de ser på deg med skepsis, med redsel. Hvordan kan vi leve, sier de, hvis ikke vi får dø? For de er mennesker som livet trykker ned, og døden er det som løfter dem og gir dem verdighet; du ser at de er redde, at døden er den eneste nåden de stoler på.

I hagen møtes spiret av lys og spiret av vann som står i brønnen. Alt liv oppstår mellom disse to spirene, og mellom dem blir også brødrene tatt imot, både når de tar skrittet inn i hagen og når de bare kretser omkring den og lar lyset og vannet og alt som vokser få virke på tankene som i sin tur kretser i dem.

Nei, en grav er ikke et rom, like lite som et liv er noe rom; et liv følger grensen mellom det fylte og det tomme, grensen mellom det som har vært og det som skal bli, og du kan heller ikke vite hva du ville fått se hvis du hadde gått tilbake og enda en gang oppsøkt graven, den som du syntes virket tom, for historien forandrer seg for hver gang du snur deg. Det eneste du kan vite, er at du aldri vil finne det du ser etter, at svaret alltid ligger bak ryggen på deg, og at det derfor mister sin betydning for hvert steg; at foran deg har du kanskje likevel bare troen, tvilen og et håp som vil være like skyggefullt i lyset som det vil fortone seg lyst i mørket.

I klosterhagen blir tankene til ranker, de slynger seg inn i luften og klatrer litt opp i himmelen, før de løser seg opp, som av nåde.

2 — 12

Sondre H. Bjørgum

—

STEINMONOLOGAR

står

og går

i stilla

grev

ho ned

i jorda

hentar ho

opp att

frå

fjorden

vatn

mellom

finrane

fell

i stille bøn

ber

istykker

øya

og alle på ho

regn og våt jord

gufsen vind

hausten kan vera ei

kald skulder

eit dødt blikk

ein munnfull

kulde

røyk stig oppover

samlar seg over

plantane på bakken

dei ligg i fosterstilling

med hendene

bundne bakpå ryggen

halda saman

prøva

å halda seg

samla

havet

er eit andlet

utan brusk og bein

det

sig ihop

det flatar seg ut

alt bryt til slutt

med alt

lause

stemmer

flaksar over øya

augefjerne

øyrenære

legg seg

som svarte flekkar på himmelen

sine skinande

tenner

sterkt

i minus

svakt i

pluss

uansett kven

som set opp reknestykket

går det opp

i seg sjølv

nedi jorda

flettar og

foldar planteriket

sine hender små

mindre av ho her

meir

i andre enden

evigheita

finst

kun i språket

munnen konstruerer

finn opp

bit det i seg

knuste

svar

på tunga

imellom jekslane

grøne flammar

fløymer

oppover trea

våren

er eit bål

brenn

verda lysare

kvite

netter

lyttar

under vatnet

med

øyre

muslingar

spar opp

smaks

løkar

heile universet

viklar seg inn i

auge

vevet

3 — 12

Tone Hødnebo

—

Samtalerommet

«å skrive som en munk, en sfinx, eller en maskin»

(Inger Christensen)

I.

I biblioteket beveger hånden en penn som skriver på pergament, og det er flere hender i arbeid. «De var så sjokkerte at de ikke våget å fortelle til noen om det de hadde vært vitne til», står det i Markusevangeliet, kapittel 16, som er den korte og mest pålitelige av håndskriftene, men det er flere versjoner av hvordan Jesus viste seg for Maria Magdalena og Maria, Jacobs mor, og Salome. Jeg er én av tolv som driver med håndskriftene. I den korte versjonen trekkes noe fra, i den lengste legges noe til. Hvem var det de så inne i graven, spør jeg Jesus, som døde bare for å komme tilbake.

II.

Jeg vet ikke hvilken versjon jeg skal gjengi, den korte eller den lange. Det er stille i rommet, og lyset slipper inn fra sørøst. Veggene har små nisjer, gulvet er av skifer. Regnet faller mot taket som om taket ikke lenger er der. Jeg hører meg selv si: «Hvis du er i tvil om det du skal skrive ned, tenk på alt du klarer å drømme.» Den fromme holder seg til troen, men når graven er tom ser du bare det du vil se.

III.

Penn betyr `fjær`. Vi samler på fjær. Gjess feller alle de store vingefjærene samtidig, og i noen uker om sommeren er de flyveudyktige. Vi koker fettene av vingefjærene i store kar, før vi skjærer fjærene til og splitter dem. Jeg dreier pennen og skriver med tynn skrift: Var graven tom? Asketrete har visne blader, selv om det er vår. Timene går mens jeg tegner en munk, en sfinx og en maskin i marginen.

4 — 12

Fredrik Høyer

—
BØNN OG ARBEID

Å BE
SOM ARBEID
OG ARBEIDET
SOM EN BØNN

Å SETTE SEG NED I BYEN
OG BEGYNNE Å SE PÅ SMÅFUGLER EN STUND

Å BE
OG Å ARBEIDE
Å LENGTE TIL
OG STREBE ETTER Å FORENES MED

Å BE
GJENNOM Å ARBEIDE
MED ARBEIDET MED Å BE

Å MEDITERE
SOM VEKST
OG ARBEIDE
SOM GARTNER

Å FORDYPE SEG I NOE
OG KONFRONTERE DEN INTENSJONEN I SEG SELV

Å GI SEG HEN
OG Å COMMITTE
Å RESITERE ORDET
OG Å LEVE UT DET IRL

EN TIRSDAGS KVELD PÅ FAU-MØTE
HA MEDARBEIDERSAMTALE
VÅKNE OPP
OG GÅ PÅ TRENING

Å BE
OM FORSTÅELSE
OG PRØVE
Å SKAPE MENING

Å GJENTA DET
SOM FØLES SANT
OG FORKASTE PLEONASMER

SMØRE MATPAKKA
SYNGE NATTASANG
VASKE TÅTEFLASKER

LESE LÆREBOK-PASSASJER I KLASSEN
SJEKKE INN PÅ FLYET

VÅKNE OPP MED CIRCLE K-KOPP-KAFFEN
SENKE GITTERET KL. 19.59

LESE BRUKSANVISNINGER
PLANTE UT PLANTASJEN-GEORGINER

Å SAMTALE
SOM RITUALE
OG JOBBEN
MED RUTINER

LYTTE TIL «P4-NATTEN»
TRUCKE E18 OG ANKOMME PREVIS
Å ENGSTE SEG FOR TØRKA
OG HYPPE POTETRIS

Å BE
SEG SELV GJØRE GODT
OG FAKTISK Å
BEDRIVE DET

Å TA DEL I VERDEN
I HVERDAGSLIVETS KJØTTHJUL
OG Å OVERSKRIDE DET

Å STÅ UNDER EI SKJELETTGUL SOL
FURUTRÆRKRONENES LIKSOM PALMEFORMASJONER
OG GÅ VIDERE

Å BE
FOR DET SOM FINNES
ARBEIDE
FOR DET SOM OGSÅ SKAL KOMME

Å FINNE FRED I STILLHETEN
OG ROA I Å JOBBE

5 — 12

Nils-Øivind Haagenzen

—

GUD I RUINER

Gud skapte ikke havet
Gud skapte dråpen
Gud skapte ikke flammen
Gud skapte gnisten
og så videre

Gud skapte ikke sangen
Gud skapte stemmer
Gud skapte ikke troa
Gud skapte deg
og så videre

ikke en festning
med kanoner og tusen vakter
nei, Gud skapte en ruin
et sted ingen kunne beskytte
et sted alle slipper inn

se opp hvis du vil
på alle himmelens tangenter
eller slå blikket ned
og hør Guds bønn om fred:

jeg la verden i grus
for dere
ikke gjør det samme
for meg

6 — 12

Amalie Kasin Lerstang

—

Stein fra stein

Jeg skulle lært meg å skille
stein fra stein
heller enn ord fra ordet
selv om man bekjenner sin synd
som ord til en stein
skulle jeg lært meg
å skille steinbruddet
fra skifersteinen
som sklei ut i fjorden
og etterlot en perfekt grop
for badehåndkleet mitt

knollekalk
kalkstein
hva var den lyden?
en måke flyr over himmelen
lander på svaberget
og etser fast drit til knausen

i august
gikk jeg i blåura
som tiåring
for å finne prestens fjellhage
og jeg så for meg noe spektakulært
noe vilt og fargerikt
fordi en prest hadde bygget hagen
forventet jeg noe mer
men da vi kom fram var hagen
helt lik naturen
det grønne jeg omga meg med
og blåura grå

jeg skulle lært meg å skille
fjell fra fjell
skille en mur
fra en stein formet av havet
jeg skulle rullet steinen bort
sett forskjell på stein knust til pukk
og grus langs stien
i skogen drapert av hvitveis
ved havet og en måke
som endrer retning
før jeg sparker foten
fra en odde eller et berg
en klippe og stuper
uvitende
ned i et gammelt brudd

7 — 12

Ingvild Lothe

—

det var sommer, og livet var ikke lett,
munkene vasket seg rene
i havet, de sto i åkeren, hadde tusen
spørsmål og ingen svar
de var så tørste, solen brant og tørket ut
de døde
men det fantes ikke noe å drikke,
avlingen gikk dårlig
også i år

ingenting varer evig, foruten om barnet,
det husker jeg
at jeg tenkte da sønnen min ble født
så skal han altså være her for alltid
han er den jeg elsker og alltid skal elske
når kommer de og henter han
jeg kan ikke...

trærne står høyreiste som en ramme
rundt ruinene
treets grener er treets tanker
jeg tenker som en fisk
det vil si
jeg tenker ikke
jeg ammer til den store gullmedaljen
men ingen takker meg
er det sørgelig eller er det vakkert?

hva tenkte kvinnen som fødte det aller første barnet?

Hva er dette?

En bylt, et dyr, en byrde, en skatt?

Det må være en skatt!

hadde min første natt med barnet her forleden

det var litt vanskelig

jeg var så naken at lyset flyktet

jeg så oppover og fanget inn mer av rommet

brystet åpnet seg opp

i sjelen skjedde en utvidelse

ja det var vanskelig

det var så mye å snakke om

det var så ufattelig mye å lytte til

puster du

det var en kjærlighet som var alt for stor

i det enkleste ligger det store mysteriet

barnet er ingen munk

barnet kan ikke sitte stille

eller snakke med innestemme

ingenting varer evig foruten om barnet

dypp barnet i aske

og barnet kysser jorden

tenn levende lys rundt barnets seng

og barnet vender seg mot lyset

hvem lyser barnet for?

vil jeg bli bedre til noe

kan jeg bare lære det av andre

men alltid huske kun å sammenligne

det jeg lærer

med det jeg ikke visste

og skulle det vise seg å ikke være det samme

så må jeg jo bare ut og drikke champagne

eller fjolle rundt i mitt hjem

snøen er i ferd med å smelte

våren skal komme

midt i ruinene legger jeg merke til det

barna har vært her

de har bygget en snømann

Gine Cornelia Pedersen

—

Ved graven

*For å komme til å nyte alt,
forsøk å nyte ingenting;
for å komme til å kjenne alt,
forsøk å kjenne ingenting;
for å komme til å eie alt,
forsøk å eie ingenting;
for å kunne være alt, forsøk å være ingenting.*

Johannes av Korset
(oversatt av Gunnar Wicklund-Larsen)

I natt jeg drømte at jeg gjorde
Ingenting
Så sa jeg:
Jeg gjorde ingenting,
Hjelp
Jeg gjorde ingenting
Hjelp

En kom til meg, grep meg om skuldrene, meg selv kom, kunne trøste
Jeg sa:

Å ikke gjøre er også Gjøre
Ingenting
er Noe
En Ting er
Noe
Ingen Ting Er Noe

Når kaos
Ingen Ting
er tingen
å gjøre?

Jeg gjorde ingenting
Hjelp

Gjorde
Ingen
Ting

Å gjøre ingenting
er ikke å bestrebe seg på å gjøre ingenting
for det er jo
Å bestrebe seg på å gjøre ingenting

Å ikke gjøre er ikke å
distrahere seg selv fra å gjøre
for det er
Å Distrahere seg selv fra å gjøre

Å ikke Gjøre
Det er
Å
Ikke
Gjøre

Hvordan kan finnes tomhet?
Jeg spør
Hjelp
Hjelp

Kan noe tomt være?
Være TØMT TOMT
Er Gud Tom?
Tomhet, Er Noe
Spør jeg
Hjelp

Fattig er rik
Dåre opplyst
Barnet i Kongens innerste gård
Mist ditt liv
Få ditt liv

Vær Ingenting
Kan væren finnes i ingenting?

Ing En
En Ing
En er Noe

Når er en ingen?

En gjør når ikke gjør
Tomhet
En hetende ting

Erfare tomhet?
Fortelle *om tomhet*?
Føle tomhet?

Yogien kommer fra Nirvana har sett
Brahman
Forteller om Tomhet
Ikke Væren
0

Vi lever
forteller fra
Ikke Væren
DØD, TOT
Ingen sted å finne

Ingen Sted?

Når jeg ved graven står, jeg tomhet føler
Når ved klosterets ruiner står
Tomhet

Hjelp
Ikke Gjøre

Det vanskeligste
Å Gjøre

Ole Robert Sunde

—

Ved Kristi grav

Maria Magdalena og Jakobs mor Maria var på graven til Kristus etter sabbaten med velluktende oljer for å salve Menneskesønnen og ble forbløffet over at graven var oppe og at den store steinen som dekket til graven ble borte i det øyeblikket de ankom graven, og så opp; begge kvinnene så opp og steinen ble rullet bort, og Kristus var også borte, men en ung mann i lang hvit kjortel, satt der inne; hvor kom han fra, sa at de ikke skulle være redde, ettersom den korsfestede Kristus, som de så etter, hadde stått opp og gått, og det er vel sannsynlig at dette var Kristus selv som fortalte om sin oppvekking, og sa at de to kvinnene skulle fortelle hans disipler at den korsfestete, hadde gått i forveien til Galilea; og at de skal få se ham som han hadde profetert; at han skulle stå opp fra de døde; og på vei inn til denne klosterruinen passerte vi det som kan være restene av en karpedam, hvor munkene hadde sine fisker, og det var engelske munker, og de kunne ha vært vant til å spise, og å holde karper, og karpefiskene er usedvanlig vakre og som alle vet, ble fiskeformen selve symbolet til de første kristne urmenighetene, og Kristus' disipler var fiskere, som om det var noe mer enn bare at de greske initialene til Jesus Kristus, Guds sønn: ICHTHYS som betyr fisk på gresk, og som noen i de første kristne menigheter tegnet; det var en enkel fisk, slik at de som var innforstått for å kunne komme til deres felles møte for sammen å be til Messias, men den romerske etterretningen måtte ha vært ussel, siden de ikke fikk bukt med urmenighetene, og en av de ivrigste var jo Paulus som romersk soldat, men da het han Saul, men han ble påkalt av Kristus og ble omvendt og ble den som dannet kristendommen og senere kom kristendommen og erobret hele Romerriket, så måtte noen, inn imellom slagene som det heter, ha vært en forræder som angav de første menighetene som en variant av Judas, men hvem bestemte at det var Judas som skulle bære skylden da Kristus ble tilfangetatt i Getsemane og angitt med et kinnkys av den samme Judas; på det store maleriet til Leonardo da Vinci, som er restaurert, og som henger i et galleri i Milano, er Judas den eneste som ser ut som om han kan komme fra Midtøsten, og ved hans

høyre arm er det et veltet saltkar, som om det sier sitt, og bak ryggen til Judas er det en av disiplene som holder i en diger dolk som peker vekk fra Judas rygg, men det er vondt å se hvem som holder i dolken, som om det var bare Kristus som visste hvem som bar byrden av å være en forræder, og blant de engelske munkene som bodde i dette klosteret og som ikke pratet med hverandre, som om de var redde for å si for mye, siden de brukte et slags hjemmelaget tegnspråk i klostret på Hovedøya; hvem kunne de ha blitt angitt til, om de da ble angitt og for hva og hvem kunne de ha vært redde for, aner jeg ikke, liksom det å være fremmede i et fremmed land kunne være en belastning og ante de at den danske kongen var protestant og de kunne ha vært redd at den danske kolonien, altså der de bodde kunne bli protestantisk, for de som eide klosteret var store grunneiere, og da reformasjonen ble innført tapte de mye ettersom de protestantiske adelsmennene tok sin del, men det var en stor forskjell på den danske reformasjonen og den norske, og i Norge var den katolske kirken den største jordeieren i landet.

Kanskje det litt hjemmelagete tegnspråket var for å holde de potensielle danske protestantiske fingre fra fatet, for det måtte ha vært en underlig stillhet i klostret, ennå er det en tone av noe her, en tone av bønn og av taust tegnspråk; vinteren må ha vært hard med stiv kuling rett fra den omkringliggende sjøen, og hele bygget bygd i kald stein; hvorfor er klosterlivet så asketisk, var det på grunn av at Kristus gav avkall på jordiske gods eller at hans kongerike ikke var av denne verden, og at han, som alle fransiskanere mye senere tok etter, valgte å være fattige. Ydmykhet, nåde og fattigdom er nesten ekvivalente størrelser i kristendommen, og det er jo det utpregete sjarmerende med kristendommen, om enn den er forskjellig sett med øynene til en katolikk og en protestant, det står i leksikon at Luther fikk den vanlige mann, hvem nå det er, til å lese den hellige bok, men blant katolikkene var det de skriftlærde som leste og tolket Bibelen, derfor er folkeskolen mye mer utbrett i protestantiske land enn i katolske, men det er noe rart med et kloster, både med munkene og nonnene; som et sted for å be konsentrert og for å lese, og for å kopiere fra lærde bøker.

Det har ikke de protestantiske landene, og de lærde stedene og deres dype hemmeligheter rir klostrene som en mare, om vi leser bøkene til Umberto Eco, der er det mord og hemmelige gjerninger, og enestående uvanlige bøker, samt hemmelige ganger, men alltid med en intellektuell baktanke; det er jo ikke for ingenting, har jeg tenkt, at den store irske modernistiske forfatteren James Joyce gikk på en jesuittskole, vi kommer ikke utenom kristendommen, og dens lærde arv; og inne i klosterruinene det er som om jeg kan høre svake bønner og lyden av kvesste gåsefjærpenner som løp over pånytt brukte papyrusark, eller å ha blitt vasket bort eller visket bort med knetgummi, som en type av hundreår gamle palimpsest, utvisket blekk som utydelige tatoveringer, ikke helt borte, men som en underliggende skygge, som noe brukt og ikke ødelagt, bare godt brukt, på grunn av liten tilgang på papir, ble det brukt flere ganger, all den stund det var ikke mye papir i bruk og det var enda verre med kalveskinn, som var mye dyrere og klostret holdt ikke husdyr.

Men det er jo flott å tenke på at her ute satt og bodde de fra 1100- tallet, før klosteret ble stengt like før reformasjonen ble innført i 1536, flere munk, og mange av de store norske jordeierne som den norske erkebiskopen i Trondheim Olav Engelbrektsson som ville bli ny norsk konge og leflet med den tyske katolske kongen Karl den V. men det ble bare et skudd i mørke, for reformasjonen var et dansk og tysk forehavende og noe som ble tredd ned over hodet på de norske potensielle småkongene, og det danske forehavende vant og det ble som Ibsen skrev; 400 års natten under apekatten.

10 — 12

Ulla Svalheim

—

Våk og be

Tomånedersbarnet skriker og jeg bærer det opp og ned trappa, opp og ned trappa, for barnet blir roligere av denne humpete, gyngete bevegelsen, og når jeg er oppe eller når jeg er nede gynger jeg i knærne, og om ikke det holder, tar jeg knebøy, gode Gud, gi barnet ro. Kjæresten min sover, denne vakta er mi, og jeg holder barnet tett mot brystet, tett inntil kroppen, og jeg synger glemte sanger barneansiktet har fått meg til å huske igjen, men barnet skriker, og i gode øyeblikk ser jeg på barnets vrenkte fjes og finner det komisk, så påtatt fortvila det ser ut, det kan da umulig være så ille, men det er så ille, barnet skriker, øynene er sammenpressa og munnen vidåpen, barnet ser ut som en forlatt fuglunge, bare at denne fuglungen ikke er forlatt, for jeg elsker barnet mitt, kjærligheta tyter ut av porene mine, sånn kjennes det, men det hindrer allikevel ikke hodet mitt fra snart å klappe sammen. Jeg er her, jeg er her, sier jeg, og jeg lurar på hvem som er her for meg og jeg holder barnet tett inntil meg og gode Gud gi barnet søvn så jeg får hvile, gi barnet hvile nå så jeg i det minste kan høre meg selv tenke. Klokka er ett, halv to, og tomånedersbarnet mitt finner ikke ro, jeg synger og synger og med sangen forsøker jeg å tvinge søvnen inn i barnet mitt, og jeg bærer barnet ned trappa, opp igjen, ned trappa, opp igjen, å gode Gud, for et hjerteskjærende vræl. Og jeg tar med barnet til kjøkkenet, skrur på vannet

og lar det stråle hardt ned i vasken, eller jeg tar det med til kjøkkenvifta, setter den på full effekt, og barnet hikster før det faktisk roer seg. Klokka er to og mens jeg står der på kjøkkenet og gynger og synger og barnepusten lander i en rolig rytme selv om øynene fortsatt er vidåpne, kikker jeg ut vinduet og kommer til å lure på hvordan det hadde sett ut om jeg var der ute, på gata utafør oss, og kikka inn på denne evinnelige nattevåkinga, den ustanselige trampinga, den skjelvende kroppen min som prøver å beholde roa, prøver å roe en annen, mindre kropp, å, gode Gud, bytt med meg, ta barnet mitt og la meg gå, bare akkurat nå. Så kommer jeg på noe kjæresten min sa før barnet kom, før det å få barn ennå ikke var opplagt for oss, men noe vi diskuterte muligheta av, og kjæresten min sa at det var et like omveltende og livslangt valg å få barn som å gå i kloster, og hvorfor sa han det, han sa det som en siste krampetrekning før også vi valgte det forventa kjernefamilielivet, oppgitt over hvor *selvfølgelig* dette livsløpet framsto i alles øyne, og han sa, tenk bare: Har du først et barn, er du mor for alltid, er jeg far for alltid, et kloster kan man faktisk trå ut av, men omsorgen for et barn, den styrer tida di, strukturerer dagene, og som munkene og nonnene før høytider ofte våker, holder barnet foreldrene oppe om nettene rett som det er.

Og jeg ser på barnet, det er rolig nå, og lettelsen renner gjennom meg, takk Gud, takk Gud, takk Gud for barnet, for at det sover, for at jeg skal få sove nå, og jeg skrur av vifta og går ut av kjøkkenet, ned trappa, vil legge barnet fra meg, men når jeg legger det fra meg, vrenger ansiktet seg opp igjen, og nå er ikke det skrikende fugleansiktet morsomt, nei, det speiler fortvilelsen min, men jeg kan ikke annet enn å fortsette, jeg gynger og synger, det bærer opp og ned trappa igjen, opp og ned, fram og tilbake gjennom romma, helt til jeg svikter i knærne, lener meg mot veggen og synker ned mens jeg ennå synger. *I dine hender Fader blid, jeg legger nå til evig tid, min sjel og alt jeg er og har, ta du det alt i ditt forvar.* Og jeg synger det på vegne av barnet, Gud, ta barnet i hendene dine, for jeg orker ikke bære det lenger, og jeg synger det på vegne av meg selv, for også jeg trenger å bli båret nå.

11 — 12

Aina Villanger

—

Han forteller om helvetet

Han ba meg komme hit, ja akkurat hit, til klosterruinene, som om det ville gi en spesiell klang til møtet vårt.

Jeg var den første han viste seg for, den første som så hvor opprømt han var. Men den opprømtheten, nynningen han drev med, var ikke det tegn på noe annet?

Han mente han hadde vært borte i tre døgn, men hvordan kan ett år plutselig bli til tre døgn?

Han sa: Jeg som aldri har søkt tom lykke, ikke engang bygd mitt eget verksted for å snyte på skatten, hvorfor var det nettopp meg de skulle ta?

Jeg bød ham kaffe fra termosene, men han nektet. Han hadde sluttet med koffein, i fengselet drakk de bare urtete og cola zero. Heldigvis tok han imot kanelbollen fra 7eleven.

Det første stedet han hadde kommet til fikk de luften seg én gang i døgnet, fem minutter i et rom på fire kvadratmeter.

Det neste stedet var på en øy. Der kunne han gå fritt ute i naturen. Og hugge tømmer.

Mens han snakket så jeg hvordan hendene hans åpnet og lukket seg, som om de fremdeles grep etter vedkubber og motorsager og ønsket at alle henders tanker skulle bli åpenbart.

Da sa han: Dette opplevde jeg.

Han fortalte om nedstigningen. Om den underlige rettssaken, hvordan en rettsstat kunne bruke to millioner kroner på å bekjempe hans lille hage som verken larmet eller utøvde vold.

Han sank nedover.

Det var som å trå på en stige hvor trinnene knakk for hvert steg. Og nederst ble et lite lys slept innover av en taus skikkelse. Ferden gikk gjennom alle metallboksene – én boks for hver synd, hvor de døde satt som hypnotisert i kontorstoler med høretelefoner og utviklet uendelige dødsspill. Til sist endte de opp ved en glorete digital trone i den største boksen, og der hadde Underverdenen og Satan snakket sammen, og etterhvert blitt uenige om skjebnen hans. For hvilket spill passet han liksom inn i?

Han hadde da spurt dem: Død, hvor er din brodd, underverden, hvor er din seier?

Vent litt, sa jeg, og her avbrøt jeg ham faktisk, for jeg ville også si noe,

skjebne,

er ikke det egentlig et annet ord for å skape – å skape et liv? Og døden, er ikke den bare en transformasjon, som bevegelsen fra et trinn til et annet?

Han svarte ikke, kikket bare på meg som om jeg ikke var der.

Da det hadde gått syv minutter sa han nesten ut av det blå:

På cellen min så jeg en flue, vingene dens glitret som om den hadde med seg ferske stråler rett fra sola og inn til meg. Ja, som du vet er intet skjult som ikke skal åpenbares. Mer kan jeg ikke si, gamle venn, men jeg vet at du forstår meg, at du vil behandle disse ordene med omhu, og ikke vri og vende på dem.

Siden har jeg ikke hørt fra ham, han har ikke lagt ut et eneste bilde på noen av kontoene sine.

Likevel.

Da jeg forlot ham – han ville sitte en stund for seg selv ved ruinen – så han nesten helt forlatt ut. Som om han faktisk hadde opplevd alt han hadde fortalt meg, som om han sakte men sikkert var i ferd med å skaffe seg en okse for å pløye åkeren sin på nytt.

12 — 12

Ingrid Z. Aanestad

—
Leksyster

Ein gong var det heilt stille her.
No er det stille, men ikkje heilt.
Eg tenker på ho som seier at skjønnheit er heilande.
Eg tenker på angande olje, på det kvinner kan
Klosteret omgitt av vatn. Munkane kledde i ubleika ulltøy
Ei audmjuk haldning i kroppen
Bygningane utan ornamentering, men med vindauge
Lyset er guddommeleggjerande, har eg lov til å seia det?
Eg drøymmer om at nokon skal leggja ei hand nedst på magen min
og få det vonde til å smelta vekk
Den uoversiktlege tida går ikkje over
Rutebåten skjer gjennom den tynne isen
Ruinane som ei stille oppbevaring av tid. Me sparka vekk isflaka
då me skulle bada. Eg treng eit sørgerituale, eg også
Nokon søv i båten sin, vaknar til rå klar luft
Om morgonen kokar dei te på eit lite gassapparat
Å lesa med munnen, halvhøgt
Munkane gjorde det. Målet var ikkje å forstå
Målet var å vera nær
Eg lukkar munnen.

Noko som er igjen etter dei: akeleie, svaleurt, bulmeurt
Noko som var her heile tida: blodstorkenebb, blåkoll,
markmalurt, strandvortemelk, prikkperikum, smånøkkel, nonsblom
Du kan få heile lista viss du vil. Me deler eit måltid i notida
Potetsuppe med urter etter ei oppskrift av Hildegard von Bingen,
store grønne oliven, rensa vatn, godt smør, fransk ost. Pulverkaffi med
havremjolk.

På båten heim trekk eg hetta over hovudet og er stille
Eg vil veksa i kunnskap om heilage ting

K
NFALLENHET
STASE
NE
EDE
ELSE
RSONING